

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

30 aprilie 2014*

„Sectorul telecomunicațiilor — Rețele și servicii de comunicații electronice — Libera prestare a serviciilor — Articolul 56 TFUE — Directiva 2002/21/CE — Furnizare transfrontalieră a unui pachet de programe de radio și de televiziune — Acces condiționat — Competența autorităților naționale de reglementare — Înregistrare — Obligație de stabilire”

În cauza C-475/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Fővárosi Törvényszék (Ungaria), prin decizia din 27 septembrie 2012, primită de Curte la 22 octombrie 2012, în procedura

UPC DTH Sàrl

împotriva

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii J. L. da Cruz Vilaça (raportor), G. Arestis, J.-C. Bonichot și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 20 noiembrie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru UPC DTH Sàrl, de G. Ormai, de D. Petrányi, de Z. Okányi, de P. Szilas și de E. Csapó, ügyvédek;
- pentru Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese, de N. Beke, în calitate de agent, asistat de G. Molnár-Bíró, ügyvéd;
- pentru guvernul maghiar, de K. Szíjjártó, de Z. Fehér și de G. Koós, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și de T. Materne, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de T. Müller, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: maghiara.

- pentru guvernul lituanian, de D. Kriauciūnas și de D. Stepanienė, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul olandez, de M. Bulterman și de C. Wissels, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul român, de R. H. Radu, de R. I. Munteanu și de I. Bara-Bușilă, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul slovac, de B. Ricziová, în calitate de agent;
 - pentru Comisia Europeană, de G. Braun, de L. Nicolae și de K. Talabér-Ritz, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 30 ianuarie 2014,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 literele (c) și (f) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 (JO L 337, p. 37, denumită în continuare „directiva-cadru”), precum și a articolului 56 TFUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între UPC DTH Sàrl (denumită în continuare „UPC”), societate de drept luxemburghez, pe de o parte, și Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese (vicepreședintele Autorității Naționale pentru Comunicații și Media, denumit în continuare „NMHH”), pe de altă parte, în legătură cu o procedură de supraveghere a pieței maghiare a comunicațiilor electronice îndreptată împotriva UPC.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 1 din Directiva 98/84/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 noiembrie 1998 privind protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat sau întemeiate pe aceste servicii (JO L 320, p. 54, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 73) prevede:

„Obiectivul prezentei directive este apropierea dispozițiilor statelor membre privind măsurile de luptă împotriva dispozitivelor ilegale care permit un acces neautorizat la un serviciu protejat.”

Noul cadru de reglementare aplicabil serviciilor de comunicații electronice

- 4 Noul cadru de reglementare aplicabil serviciilor de comunicații electronice (denumit în continuare „NCR”) este compus din directiva-cadru și din patru directive speciale care o însoțesc, printre care Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) (JO L 108 p. 21, Ediție specială, 03/vol. 35, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140 (denumită în continuare „Directiva privind autorizarea”), Directiva 2002/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (Directiva privind accesul) (JO L 108, p. 7, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 169), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140 (denumită în continuare

„Directiva privind accesul”), și Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva privind serviciul universal) (JO L 108, p. 51, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 213), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/136/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 (JO L 337, p. 11, denumită în continuare „Directiva privind serviciul universal”).

– Directiva-cadru

- 5 Considerentul (7) al directivei-cadru are următorul cuprins:

„Dispozițiile prezentei directive sau ale directivelor speciale nu aduc atingere posibilității fiecărui stat membru de a lua măsurile necesare pentru a asigura protejarea principalelor sale interese de securitate, pentru a garanta ordinea publică și securitatea publică și pentru a permite investigarea, detectarea și urmărirea penală a infracțiunilor, inclusiv măsuri de stabilire de către autoritățile naționale de reglementare a unor obligații proporționale și specifice aplicabile furnizorilor de servicii de comunicații electronice.”

- 6 Articolul 1 alineatele (1) și (3) din această directivă prevede:

„(1) Prezenta directivă stabilește un cadru armonizat pentru reglementarea serviciilor de comunicații electronice, a rețelilor de comunicații electronice, a infrastructurilor și a serviciilor asociate [...]. Directiva prevede atribuții ale autorităților naționale de reglementare și stabilește o serie de proceduri care să asigure o aplicare armonizată a cadrului de reglementare pe teritoriul Comunității.

[...]

(3) Prezenta directivă, precum și directivele speciale nu aduc atingere măsurilor luate la nivel național sau comunitar, în conformitate cu legislația comunitară, care urmăresc atingerea unor obiective de interes general, în special în ceea ce privește reglementarea conținutului și a politicii audiovizualului.”

- 7 Articolul 2 din directiva-cadru, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

- (a) «rețea de comunicații electronice» înseamnă sisteme de transmisie [...] care permit transmiterea semnalelor prin cablu [...] sau prin alte mijloace electromagnetice, inclusiv rețele de satelit, [...];

[...]

- (c) «serviciu de comunicații electronice» înseamnă serviciul furnizat de obicei contra cost și care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețele utilizate pentru radiodifuziune, dar nu și servicii care constau în furnizarea de conținuturi prin intermediul rețelilor și serviciilor de comunicații electronice; nu include serviciile societății informaționale astfel cum sunt acestea definite la articolul 1 din Directiva 98/34/CE care nu constau în întregime sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice;

[...]

(ea) «servicii asociate» înseamnă acele servicii asociate unei rețele de comunicații electronice și/sau unui serviciu de comunicații electronice care permit și/sau asigură furnizarea de servicii prin intermediul respectivei rețele și/sau al respectivului serviciu sau dispun de acest potențial și cuprind, *inter alia*, [...] sistemele de acces condiționat [...];

(f) «sistemul de acces condiționat» înseamnă orice măsură și/sau dispoziție tehnică prin care accesul într-o formă inteligibilă la un serviciu protejat de difuzare a programelor de radio sau televiziune se face prin abonament sau prin altă formă de autorizare individuală prealabilă;

[...]

(k) «abonat» înseamnă orice persoană fizică sau juridică care este parte la un contract cu un furnizor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului pentru furnizarea unor astfel de servicii;

[...]”

- 8 Din articolul 8 alineatul (1) din directiva-cadru rezultă că statele membre se asigură că autoritățile naționale de reglementare iau toate măsurile rezonabile care vizează promovarea concurenței în furnizarea serviciilor de comunicații electronice, dezvoltarea pieței interne, precum și promovarea intereselor cetățenilor Uniunii Europene și că aceste măsuri sunt proporționale cu obiectivele respective.

– Directiva privind autorizarea

- 9 Considerentul (15) al acestei directive are următorul cuprins:

„Condițiile care pot însoți autorizația generală și drepturile specifice de utilizare ar trebui să fie limitate la ceea ce este strict necesar pentru a garanta respectarea cerințelor și a obligațiilor prevăzute de legislația comunitară și de legislația internă în conformitate cu legislația comunitară.”

- 10 Articolul 3 din Directiva privind autorizarea, intitulat „Autorizația generală pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice”, prevede la alineatele (2) și (3):

„(2) Furnizarea de rețele de comunicații electronice și furnizarea de servicii de comunicații electronice pot, fără a aduce atingere obligațiilor specifice menționate la articolul 6 alineatul (2) sau drepturilor de utilizare menționate la articolul 5, să fie supuse numai unei autorizări generale. Întreprinderii în cauză i se poate solicita să prezinte o notificare, dar nu poate fi obligată să obțină o decizie explicită sau orice alt act administrativ al autorității naționale de reglementare înainte de a-și exercita drepturile ce decurg din autorizație. După primirea notificării, dacă este necesar, o întreprindere își poate începe activitatea, după caz, sub rezerva dispozițiilor aplicabile drepturilor de utilizare menționate la articolele 5, 6 și 7.

Întreprinderile care oferă servicii de comunicații electronice transfrontaliere către întreprinderi situate în mai multe state membre nu necesită mai mult de o singură notificare pentru fiecare stat membru în cauză.

(3) Notificarea menționată la alineatul (2) se limitează la o declarație întocmită de o persoană fizică sau juridică adresată autorității naționale de reglementare cu privire la intenția de a începe furnizarea de rețele sau servicii de comunicații electronice și la comunicarea informațiilor minime necesare care să permită autorității naționale de reglementare să păstreze un registru sau o listă a furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice. Aceste informații trebuie să se limiteze la strictul necesar pentru a identifica furnizorul, precum numărul de înregistrare al societății, persoana de contact a furnizorului, adresa furnizorului, o scurtă descriere a rețelei sau a serviciului și data prevăzută pentru începerea activității.”

- 11 Articolul 6 din Directiva privind autorizarea, intitulat „Condiții aferente autorizației generale și drepturilor de utilizare a frecvențelor radio și a numerelor și obligațiile specifice”, prevede la alineatele (1) și (3):

„(1) Autorizația generală pentru furnizarea de rețele sau servicii de comunicații electronice și drepturile de utilizare a frecvențelor radio și drepturile de utilizare a numerelor pot să facă numai obiectul condițiilor enumerate în anexă. Aceste condiții sunt nediscriminatorii, proporționale și transparente [...].

[...]

(3) Autorizația generală conține numai condițiile specifice sectorului în cauză care sunt stabilite în partea A din anexă și nu reia condițiile care se aplică deja întreprinderilor în temeiul altei legislații interne.”

- 12 Articolul 11 alineatul (1) din Directiva privind autorizarea are următorul cuprins:

„Fără a aduce atingere obligațiilor de informare și raportare prevăzute de legislația internă, altele decât cele prevăzute de autorizația generală, autoritățile naționale de reglementare pot cere întreprinderilor, în temeiul autorizației generale, să furnizeze informații [...] numai în cazul în care aceste informații sunt proporționale și justificate în mod obiectiv [...]”

- 13 Punctul 8 din partea A din anexa la Directiva privind autorizarea menționează normele de protecție a consumatorului specifice sectorului de comunicații electronice.

– Directiva privind accesul

- 14 Articolul 9 alineatul (1) din Directiva privind accesul prevede:

„Autoritățile naționale de reglementare pot, în conformitate cu dispozițiile articolului 8, impune obligații de transparență privind interconectarea și/sau accesul care să îi oblige pe operatori să publice informațiile specificate, cum ar fi informațiile contabile, specificațiile tehnice, caracteristicile rețelei, modalitățile și condițiile de furnizare și utilizare [...]”

– Directiva 2009/140

- 15 Considerentul (5) al Directivei 2009/140 are următorul cuprins:

„Se urmărește reducerea treptată a reglementărilor *ex ante* specifice sectorului, pe măsură ce se intensifică concurența pe piață și, în cele din urmă, reglementarea comunicațiilor electronice doar prin dreptul concurenței. Ținând seama că piețele comunicațiilor electronice au demonstrat o dinamică concurențială puternică în ultimii ani, este esențial ca obligațiile de reglementare *ex ante* să fie impuse numai atunci când nu există concurență efectivă sau durabilă.”

Dreptul maghiar

- 16 NCR a fost transpus în dreptul maghiar printre altele prin Legea nr. C din 2003 privind comunicațiile electronice [(Az elektronikus hírközlésről szóló törvény, *Magyar Közlöny* 2003/136 (XI.27))].

- 17 Articolul 1 din această lege prevede:

„(1) Prezenta lege se aplică

- a) oricărei activități de comunicații electronice exercitate pe teritoriul Republicii Ungare sau având ca destinație acest teritoriu, precum și oricărei activități în cursul căreia este emis un semnal de radiofrecvență;
- b) oricărei persoane fizice sau juridice, precum și oricărui organism fără personalitate juridică și conducătorilor săi, care furnizează serviciul sau care exercită activitatea prevăzută la litera (a) sau o activitate conexă.

[...]”

- 18 Potrivit articolului 10 litera m) din legea menționată, autoritatea națională de reglementare se ocupă în special de aspectele administrative legate de notificarea serviciilor de comunicații electronice, de gestionarea identificatorilor, de ținerea registrelor prescrise de reglementare, de antibruiaj și de supravegherea pieței.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 19 UPC este o societate comercială înregistrată în Luxemburg care furnizează din Luxemburg abonaților care locuiesc în alte state membre, printre altele în Ungaria, pachete de servicii de programe de radio și de televiziune cu acces condiționat și captabile prin satelit.
- 20 Nefiind proprietara infrastructurii de satelit, UPC utilizează în acest scop serviciile unor terți. În plus, UPC nu exercită niciun control editorial asupra programelor. Tariful facturat utilizatorilor serviciului cuprinde atât costurile de transmisie, cât și redevențele plătite organismelor de radiodifuziune și societăților de gestiune colectivă în legătură cu publicarea conținuturilor programelor.
- 21 În Ungaria, NMHH este autoritatea națională competentă în domeniul serviciilor de comunicații electronice.
- 22 În cadrul restructurării activităților sale în acest stat membru, UPC a purtat din primăvara anului 2010 discuții cu predecesorul NMHH printre altele în legătură cu obligația unui furnizor de servicii de comunicații electronice de a fi înregistrat de către autoritatea națională de reglementare competentă pe teritoriul pe care acesta are intenția de a furniza astfel de servicii.
- 23 La 8 octombrie 2010, UPC a informat NMHH că a prezentat o cerere de aviz autorităților competente de la locul sediului său social, și anume Institut luxembourgeois de régulation (Institutul Luxemburghez de Reglementare, denumit în continuare „ILR”), în vederea clarificării situației sale legale. ILR ar fi emis un aviz care indică faptul că autorităților luxemburgheze le revine competența teritorială în ceea ce privește serviciile furnizate de UPC și că, în lumina dreptului luxemburghez, serviciul furnizat de această societate nu constituie un serviciu de comunicații electronice.
- 24 Printr-o decizie din 21 octombrie 2010, NMHH, în calitate de autoritate de prim grad, a inițiat o procedură de supraveghere a pieței împotriva UPC. În cadrul acestei proceduri, NMHH a ordonat UPC să îi pună la dispoziție documentația referitoare la relația contractuală a acesteia cu unul dintre abonații săi.
- 25 Întemeindu-se în special pe avizul ILR, UPC a refuzat să comunice informațiile solicitate și a solicitat NMHH să înceteze procedura de supraveghere a pieței, având în vedere lipsa competenței teritoriale și materiale. Ulterior, printr-o decizie din 10 decembrie 2010, NMHH a aplicat UPC o amendă de 300 000 de forinți maghiari (HUF), pentru motivul că aceasta din urmă nu i-a comunicat informațiile solicitate. UPC a contestat această decizie la vicepreședintele NMHH, care, în calitate de instanță administrativă de al doilea grad, a respins contestația menționată.

- 26 UPC a solicitat atunci instanței de trimitere controlul jurisdicțional al acestei decizii, invocând o încălcare a dreptului național. Fővárosi Törvényszék a anulat decizia menționată pentru motive procedurale și a dispus reexaminarea acesteia de către vicepreședintele NMHH.
- 27 În cadrul acestei reexaminări, vicepreședintele NMHH s-a declarat competent din punct de vedere teritorial și material și a respins din nou contestația depusă de UPC împotriva deciziei instanței administrative de prim grad, reducând totodată amenda aplicată la 100 000 HUF.
- 28 UPC a introdus atunci la instanța de trimitere o acțiune jurisdicțională având ca obiect anularea atât a acestei decizii, cât și a deciziei date în primă instanță.
- 29 Potrivit Fővárosi Törvényszék, soluționarea litigiului cu care a fost sesizată impune, în prealabil, să se răspundă în special la întrebările privind competența materială și teritorială a autorităților maghiare și luxemburgheze și compatibilitatea serviciului furnizat de UPC cu dreptul Uniunii.
- 30 În aceste condiții, Fővárosi Törvényszék a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 2 litera (c) din [directiva-cadru] trebuie interpretat în sensul că trebuie calificat drept serviciu de comunicații electronice serviciul în cadrul căruia prestatorul furnizează cu titlu oneros accesul condiționat la un pachet de programe transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune?
- 2) Tratatul [FUE] trebuie interpretat în sensul că serviciului descris la prima întrebare îi este aplicabil principiul liberei prestări a serviciilor între statele membre în cazul în care este vorba despre un serviciu prestat din Luxemburg pe teritoriul Ungariei?
- 3) Tratatul [FUE] trebuie interpretat în sensul că, în cazul serviciului descris la prima întrebare, statul gazdă, în care se prestează serviciul, are dreptul să limiteze prestarea acestui tip de servicii prevăzând înregistrarea obligatorie a [prestatorului] serviciului în acest stat membru și înființarea unei sucursale sau a unei entități juridice autonome, precum și insistând că acest tip de servicii pot fi prestate numai după constituirea unei sucursale sau a unei entități juridice autonome?
- 4) Tratatul [FUE] trebuie interpretat în sensul că procedurile administrative referitoare la serviciile descrise la prima întrebare, independent de statul membru în care operează sau este înregistrată întreprinderea care prestează serviciul, sunt în competența autorității administrative a statului membru competent din punct de vedere teritorial în considerarea locului unde se [prestează] serviciul?
- 5) Articolul 2 litera (c) din [directiva-cadru] trebuie interpretat în sensul că serviciul descris la prima întrebare trebuie calificat drept serviciu de comunicații electronice sau în sensul că serviciul respectiv trebuie calificat drept serviciu de acces condiționat prestat prin utilizarea sistemului de acces condiționat definit la articolul 2 litera (f) din [această directivă]?
- 6) În lumina considerațiilor de mai sus, dispozițiile relevante trebuie interpretate în sensul că prestatorul serviciului descris la prima întrebare trebuie calificat drept prestator de servicii de comunicații electronice în sensul reglementării [Uniunii]?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 31 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că întrebările preliminare transmise Curții de instanța de trimitere pot fi regrupate în două categorii distincte, în funcție de dispozițiile dreptului Uniunii a căror interpretare se solicită.

32 Astfel, în timp ce prima categorie privește interpretarea directivei-cadru, în vederea stabilirii naturii și conținutului activității exercitate de UPC (prima, a cincea și a șasea întrebare), a doua categorie are ca obiect aplicarea principiului liberei prestări a serviciilor, astfel cum este consacrat la articolul 56 TFUE, în cazul serviciilor în discuție în litigiul principal (a doua și a patra întrebare).

Cu privire la interpretarea directivei-cadru

33 Prin intermediul primei, al celei de a cincea și al celei de a șasea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune intră în sfera noțiunii „serviciu de comunicații electronice”, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru sau trebuie calificat drept „sistem de acces condiționat”, în sensul articolului 2 litera (f) din această directivă. Instanța de trimitere urmărește de asemenea să afle dacă, din perspectiva NCR, prestatorul unui astfel de serviciu trebuie considerat furnizor de servicii de comunicații electronice.

34 În Hotărârea UPC Nederland (C-518/11, EU:C:2013:709), Curtea a analizat o întrebare analogă celei adresate în primul rând de instanța de trimitere.

35 Cauza UPC Nederland menționată privea un serviciu de furnizare a unui pachet de programe de radio și de televiziune accesibil prin cablu, propus de această societate rezidenților unei comune olandeze.

36 În hotărârea menționată, Curtea a arătat că directiva-cadru stabilește o distincție clară între producția de conținuturi, care implică o responsabilitate editorială, și transmiterea conținuturilor, care exclude orice responsabilitate editorială. Curtea a precizat că conținuturile și transmiterea lor intră sub incidența unor reglementări separate care urmăresc obiective specifice fiecăreia (a se vedea Hotărârea UPC Nederland, EU:C:2013:709, punctul 41).

37 Curtea a subliniat de asemenea că, dacă clienții UPC Nederland BV subscriu la un abonament pentru a obține pachetul de bază accesibil prin cablu pe care îl propune societatea, acest lucru nu implică însă că activitatea acesteia, care constă în difuzarea de programe produse de editorii de conținut, și anume canalele de radio și de televiziune, prin transmiterea acestora până la punctul de conectare al rețelei sale de cablu situat la domiciliul abonaților săi, trebuie exclusă din noțiunea „serviciu de comunicații electronice” în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru (a se vedea Hotărârea UPC Nederland, EU:C:2013:709, punctul 43).

38 În temeiul acestor considerații, Curtea a concluzionat că furnizarea unui pachet de bază accesibil prin cablu intră în sfera noțiunii de serviciu de comunicații electronice și, așadar, în domeniul de aplicare material al NCR, dacă acest serviciu cuprinde transmiterea semnalelor prin rețeaua de teledistribuție prin cablu (a se vedea Hotărârea UPC Nederland, EU:C:2013:709, punctul 44).

39 Curtea a mai precizat că împrejurarea că cheltuielile de transmisie facturate abonaților includ remunerația datorată canalelor de radioteleviziune și redevențele plătite organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de autor pentru difuzarea conținutului operelor nu ar putea să împiedice calificarea serviciului furnizat de UPC Nederland BV drept „serviciu de comunicații electronice” în sensul NCR (a se vedea Hotărârea UPC Nederland, EU:C:2013:709, punctul 46).

40 Or, la fel ca UPC Nederland BV și astfel cum reiese din dosarul prezentat Curții în prezenta cauză, UPC nu produce ea însăși programele de radio și de televiziune pe care le transmite și nu își asumă răspunderea editorială asupra conținutului acestora. În plus, abonamentul la serviciul furnizat de UPC cuprinde nu numai costurile de transmisie, ci și redevențele plătite organismelor de radiodifuziune și societăților de gestiune colectivă în legătură cu publicarea conținuturilor programelor transmise.

- 41 Pe de altă parte, astfel cum reiese de la articolul 2 literele (a) și (c) din directiva-cadru, împrejurarea că transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice este efectuată prin cablu sau printr-o infrastructură de satelit nu este nicidecum hotărâtoare în scopul interpretării noțiunii „serviciu de comunicații electronice” în sensul acest dispoziții.
- 42 Cu toate acestea, UPC arată că nu furnizează un serviciu de comunicații electronice în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru, întrucât nu transmite niciun semnal și nu deține o rețea de comunicații electronice, cu alte cuvinte infrastructură de satelit. În acest scop, UPC ar recurge la serviciile și la dispozitivele unor terți.
- 43 În această privință, este necesar să se arate că împrejurarea că transmiterea semnalului are loc prin intermediul unei infrastructuri care nu aparține UPC nu este pertinentă pentru calificarea naturii serviciului. Astfel, în această privință prezintă importanță numai faptul că UPC este responsabilă față de utilizatorii finali cu privire la transmiterea semnalului care garantează acestora furnizarea serviciului la care s-au abonat.
- 44 Orice altă interpretare ar reduce în mod considerabil domeniul de aplicare al NCR, ar aduce atingere efectului util al dispozițiilor sale și ar compromite, prin urmare, realizarea obiectivelor pe care le urmărește acest cadru. Astfel, finalitatea însăși a NCR fiind, după cum reiese din considerentul (5) al Directivei 2009/140, stabilirea unei veritabile piețe interne a comunicațiilor electronice în cadrul căreia acestea trebuie, în final, să fie reglementate numai de dreptul concurenței, excluderea activităților unei întreprinderi precum UPC din domeniul de aplicare al NCR, sub pretextul că nu este titulara infrastructurii de satelit care permite transmiterea de semnale, l-ar lipsi pe acesta din urmă de o parte substanțială a întinderii sale (a se vedea în acest sens Hotărârea UPC Nederland, EU:C:2013:709, punctul 45).
- 45 Deși interpretarea dată de Curte în Hotărârea UPC Nederland menționată permite să se dea un răspuns la problema calificării, în temeiul NCR, al serviciului furnizat de UPC, trebuie totuși amintit că serviciul menționat este supus unui acces condiționat, abonații UPC având acces numai la programele transmise prin satelit după decriptare.
- 46 O astfel de împrejurare a determinat instanța de trimitere să ridice problema dacă serviciul furnizat de UPC nu trebuie considerat un serviciu de comunicații electronice, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru, ci un „sistem de acces condiționat”, în sensul articolului 2 litera (f) din aceeași directivă.
- 47 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 43 din concluzii, această îndoială a instanței de trimitere pare să se întemeieze pe premisa că un serviciu de comunicații electronice și un sistem de acces condiționat se exclud reciproc.
- 48 Or, o astfel de premisă este greșită.
- 49 Astfel, trebuie amintit că articolul 2 litera (f) din directiva-cadru definește „sistemul de acces condiționat”, în sensul acestei dispoziții, ca „orice măsură și/sau dispoziție tehnică prin care accesul într-o formă inteligibilă la un serviciu protejat de difuzare a programelor de radio sau televiziune se face prin abonament sau prin altă formă de autorizare individuală prealabilă”.
- 50 Din această dispoziție rezultă că un sistem de acces condiționat constituie o modalitate de acces la un serviciu de radio sau de televiziune și presupune instituirea unui dispozitiv tehnic a cărui finalitate este de a limita accesul la un astfel de serviciu numai la persoanele care au subscris la un abonament la furnizorul acestuia. Cu toate acestea, sistemul de acces condiționat nu permite singur accesul la serviciul de radio sau de televiziune. Un astfel de acces depinde întotdeauna de transmiterea semnalelor prin rețeaua de comunicații electronice.

- 51 Instituirea unui sistem de acces condiționat este, așadar, direct legată de prestarea serviciului protejat. Astfel, în toate situațiile în care operatorul sistemului de acces condiționat este în același timp prestatorul serviciului de difuzare de programe de radio sau de televiziune, cum pare să fie cazul în litigiul principal, este vorba despre un serviciu unificat în cadrul căruia furnizarea serviciului de radio sau de televiziune constituie elementul central al activității exercitate de respectivul operator, iar sistemul de acces condiționat este elementul accesoriu.
- 52 Ținând seama de caracterul său accesoriu, un sistem de acces condiționat poate fi legat de un serviciu de comunicații electronice având ca obiect difuzarea de programe de radio sau de televiziune fără ca acesta din urmă să piardă calitatea de serviciu de comunicații electronice.
- 53 Această concluzie este confirmată de articolul 2 litera (ea) din directiva-cadru, potrivit căruia sistemele de acces condiționat sunt servicii asociate unei rețele de comunicații electronice și/sau unui serviciu de comunicații electronice care permit furnizarea de servicii prin respectiva rețea și/sau respectivul serviciu.
- 54 În plus, deși este adevărat că Directiva 98/84 stabilește norme specifice pentru sistemele de acces condiționat, totuși, potrivit articolului 1, domeniul de aplicare al acestei directive se limitează la apropierea dispozițiilor statelor membre privind măsurile de luptă împotriva dispozitivelor ilegale care permit un acces neautorizat la un serviciu protejat. În aceste condiții, directiva menționată nu afectează calificarea unui serviciu de comunicații electronice al cărui conținut este supus unui acces condiționat.
- 55 În plus, în ceea ce privește problema dacă prestatorul unui serviciu precum cel furnizat de UPC trebuie considerat furnizor de servicii de comunicații electronice din perspectiva NCR, trebuie arătat că nici directiva-cadru, nici Directiva privind autorizarea nu cuprind definiția noțiunii „furnizor de servicii de comunicații electronice”.
- 56 Cu toate acestea, articolul 2 litera (k) din directiva-cadru definește noțiunea „abonat” ca fiind orice persoană fizică sau juridică care este parte la un contract cu un „furnizor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului pentru furnizarea unor astfel de servicii”.
- 57 Prin urmare, este necesar să se constate că un prestator de servicii de comunicații electronice, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru, este un furnizor de servicii de comunicații electronice în sensul acestei directive.
- 58 În consecință, trebuie să se răspundă la prima, la a cincea și la a șasea întrebare că articolul 2 litera (c) din directiva-cadru trebuie interpretat în sensul că un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune intră în sfera noțiunii „serviciu de comunicații electronice” în sensul dispoziției menționate. Faptul că acest serviciu include un sistem de acces condiționat în sensul articolului 2 literele (ea) și (f) din directiva-cadru nu are efecte în această privință. Operatorul care furnizează un serviciu precum cel în cauză în litigiul principal trebuie considerat, din perspectiva directivei-cadru, furnizor de servicii de comunicații electronice.

Cu privire la libera prestare de servicii

Cu privire la a doua întrebare

- 59 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet de programe transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune constituie o prestare de servicii în sensul articolului 56 TFUE.

- 60 Este cert că UPC este o societate stabilită în Luxemburg care furnizează abonaților cu reședința în alte state membre pachete de servicii de programe de radio și de televiziune.
- 61 Or, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, emisia de mesaje televizate, la fel ca transmiterea acestora, intră sub incidența normelor tratatului privind prestarea de servicii (a se vedea în acest sens Hotărârea De Coster, C-17/00, EU:C:2001:651, punctul 28, precum și Hotărârea United Pan-Europe Communications Belgium și alții, C-250/06, EU:C:2007:783, punctul 28).
- 62 Cu toate acestea, problema dacă o reglementare națională în sectorul serviciilor de comunicații electronice, precum Legea nr. C din 2003, trebuie examinată din perspectiva articolului 56 TFUE depinde de gradul de armonizare operat în cadrul Uniunii în acest sector.
- 63 Astfel, orice măsură națională într-un domeniu care a făcut obiectul unei armonizări complete la nivelul Uniunii trebuie apreciată nu în raport cu dispozițiile dreptului primar, ci în raport cu cele ale acestei măsuri de armonizare (a se vedea în special Hotărârea Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, punctul 64, și Hotărârea Citroën Belux C-265/12, EU:C:2013:498, punctul 31).
- 64 În această privință, este necesar să se arate că, potrivit considerentului (7) al directivei-cadru, „dispozițiile acestei directive sau ale directivelor speciale [care compun NCR] nu aduc atingere posibilității fiecărui stat membru de a lua măsurile necesare pentru a asigura protejarea principalelor sale interese de securitate, inclusiv măsuri de stabilire de către autoritățile naționale de reglementare a unor obligații proporționale și specifice aplicabile furnizorilor de servicii de comunicații electronice”.
- 65 Astfel, articolul 1 alineatul (3) din directiva-cadru prevede că nu se aduce atingere măsurilor luate la nivel național, în conformitate cu dreptul Uniunii, care urmăresc atingerea unor obiective de interes general.
- 66 În plus, din articolul 8 alineatul (1) din directiva-cadru reiese că statele membre se asigură că autoritățile naționale de reglementare iau toate măsurile rezonabile care vizează promovarea concurenței în furnizarea serviciilor de comunicații electronice, dezvoltarea pieței interne, precum și promovarea intereselor cetățenilor Uniunii și că aceste măsuri sunt proporționale cu obiectivele respective.
- 67 În același sens, considerentul (15) al Directivei privind autorizarea precizează că condițiile care pot însoți autorizația generală trebuie să fie limitate la ceea ce este strict necesar pentru a garanta respectarea obligațiilor prevăzute de legislația internă în conformitate cu legislația Uniunii.
- 68 La rândul său, Directiva privind accesul prevede la articolul 9 alineatul (1) că autoritățile naționale pot impune obligații de transparență privind interconectarea și/sau accesul care să îi oblige pe operatori să publice informațiile specificate.
- 69 În sfârșit, în Hotărârea Telekomunikacja Polska (C-522/08, EU:C:2010:135, punctul 29), Curtea, după ce a constatat că articolul 20 din Directiva privind serviciul universal se aplică fără a aduce atingere reglementării naționale privind protecția consumatorilor conforme cu dreptul Uniunii, a statuat că directiva-cadru și Directiva privind serviciul universal nu prevăd o armonizare completă a aspectelor referitoare la protecția consumatorilor.
- 70 În aceste condiții, este necesar să se constate că dreptul Uniunii nu a realizat o armonizare completă a sectorului serviciilor de comunicații electronice și, în consecință, legislația națională în discuție în litigiul principal trebuie examinată în raport cu articolul 56 TFUE în ceea ce privește aspectele neacoperite de NCR.

- 71 NMHH și guvernul maghiar propun totuși să se dea un răspuns negativ la a doua întrebare, în măsura în care UPC nu exercită nicio activitate de furnizare de servicii de programe de radio și de televiziune în statul membru în care are sediul social.
- 72 În această privință, este suficient să se amintească faptul că dreptul unui operator economic stabilit într-un stat membru de a furniza servicii în alt stat membru, consacrat de articolul 56 TFUE, nu este supus condiției ca operatorul respectiv să furnizeze de asemenea astfel de servicii în statul membru în care este stabilit. Astfel, acest articol impune numai ca prestatorul să fie stabilit într-un alt stat membru decât cel al destinatarului (a se vedea Hotărârea Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 73 Guvernele ceh, român și slovac arată în plus că activitatea exercitată de UPC pe teritoriul maghiar nu intră în domeniul de aplicare al articolului 56 TFUE, în măsura în care această activitate nu prezintă o natură temporară sau ocazională, ci permanentă și sistematică. În aceste condiții, UPC ar invoca în mod abuziv aplicarea normelor privind libera prestare a serviciilor garantată de acest articol.
- 74 Trebuie să se observe de asemenea că nicio dispoziție din tratat nu permite să se stabilească în mod abstract durata sau frecvența începând cu care prestarea unui serviciu sau a unui anumit tip de serviciu într-un alt stat membru nu mai poate fi considerată prestare de servicii, astfel încât noțiunea „serviciu” în sensul tratatului poate cuprinde servicii de natură foarte diferită, inclusiv servicii a căror prestare se întinde pe o perioadă îndelungată, chiar pe mai mulți ani (a se vedea Hotărârea Schnitzer, C-215/01, EU:C:2003:662, punctele 30 și 31, precum și Hotărârea Duomo Gpa și alții, C-357/10-C-359/10, EU:C:2012:283, punctul 32).
- 75 În consecință, simplul fapt că un operator economic stabilit într-un stat membru furnizează servicii identice sau similare în mod mai mult sau mai puțin frecvent sau regulat într-un alt stat membru fără să dispună în acest din urmă stat de o infrastructură care să îi permită să exercite o activitate profesională în mod stabil și continuu și să se adreseze, de la această infrastructură, între altele resortisanților acestui stat membru nu este suficient pentru a-l considera stabilit în respectivul stat membru (Hotărârea Schnitzer, EU:C:2003:662, punctul 32).
- 76 Pe de altă parte, trebuie arătat că împrejurarea că o întreprindere s-a stabilit într-un stat membru cu scopul de a eluda legislația unui alt stat membru nu exclude posibilitatea ca emisiunile sale să fie considerate servicii în sensul tratatului. Astfel, această problemă este distinctă de cea a măsurilor pe care un stat membru este autorizat să le ia pentru a împiedica un prestator de servicii stabilit în alt stat membru să ocolească legislația sa internă (a se vedea Hotărârea TV10, C-23/93, EU:C:1994:362, punctul 15).
- 77 În plus, exercitarea unei libertăți fundamentale cu scopul de a beneficia de legislația mai avantajoasă a unui alt stat membru nu este, ca atare, suficientă pentru a deduce existența unei utilizări abuzive a acestei libertăți (a se vedea în acest sens Hotărârea Cadbury Schweppes și Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, punctul 37).
- 78 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet de programe transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune constituie o prestare de servicii în sensul articolului 56 TFUE.

Cu privire la a patra întrebare

- 79 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă procedurile de supraveghere referitoare la servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal sunt de competența autorităților statului membru în care locuiesc destinatarii respectivelor servicii sau a autorităților statului membru pe teritoriul căruia se află întreprinderea furnizoare a acestor servicii.
- 80 Această întrebare își are originea în dezbateră purtată în litigiul principal cu privire la competențele materiale și teritoriale ale autorităților luxemburgheze și, respectiv, maghiare în ceea ce privește procedurile de supraveghere aplicabile activităților, desfășurate de pe teritoriul luxemburghez, de difuziune de programe de radio și de televiziune destinate unor persoane care locuiesc pe teritoriul maghiar.
- 81 Trebuie amintit că litigiul principal privește legalitatea unei amenzi aplicate UPC de către NMHH, din cauza refuzului acestei societăți de a comunica NMHH informațiile cu privire la raportul contractual dintre UPC și unul dintre abonații acesteia. Această cerere de informații fusese formulată în cadrul unei proceduri de supraveghere a pieței împotriva UPC declanșate ca urmare a unor plângeri ale abonaților acestei societăți.
- 82 Din cuprinsul punctului 58 din prezenta hotărâre reiese că UPC furnizează pe teritoriul maghiar „servicii de comunicații electronice” în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru.
- 83 În acest context, difuzarea de către UPC, abonaților care locuiesc în Ungaria, a unor pachete de servicii de programe de radio și de televiziune cu acces condiționat și captabile prin satelit intră sub incidența NCR și în special a Directivei privind autorizarea.
- 84 În această privință, este necesar să se arate că, în conformitate cu articolul 6 alineatele (1) și (3) din Directiva privind autorizarea, autorizarea generală care se aplică furnizării de rețele sau de servicii de comunicații electronice poate fi supusă numai condițiilor enumerate în partea A din anexa la această directivă.
- 85 Trebuie să se observe de asemenea că, în temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Directiva privind autorizarea coroborat cu punctul 8 din partea A din anexa la aceasta, autoritățile naționale pot solicita întreprinderilor informațiile proporționale și justificate în mod obiectiv pentru a le permite să verifice respectarea condițiilor privind protecția consumatorilor în cazul în care acestea primesc o plângere sau efectuează o anchetă din proprie inițiativă.
- 86 Din aceste elemente rezultă că, în stadiul actual al dreptului Uniunii, Directiva privind autorizarea nu prevede nicio obligație pentru autoritățile naționale competente cu privire la recunoașterea unor decizii de autorizare adoptate în statul din care sunt furnizate respectivele servicii.
- 87 În consecință, statul membru pe teritoriul căruia locuiesc destinatarii serviciilor de comunicații electronice poate supune prestarea acestor servicii anumitor condiții, în conformitate cu dispozițiile directivei menționate.
- 88 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că procedurile de supraveghere referitoare la servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal sunt de competența autorităților statului membru în care locuiesc destinatarii respectivelor servicii.

Cu privire la a treia întrebare

89 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune ca autoritățile unui stat membru să impună întreprinderilor care furnizează pe teritoriul acestui stat servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal obligația de a înregistra aceste servicii și de a crea în acest stat o sucursală sau o entitate juridică distinctă de cea situată în statul membru de emisie.

– Cu privire la admisibilitate

90 NMHH și guvernul maghiar consideră că a treia întrebare este inadmisibilă.

91 Aceștia pretind că litigiul principal nu are legătură nici cu libertatea de stabilire, nici cu aspectele dreptului Uniunii legate de serviciile transfrontaliere care sunt invocate în această întrebare. Prin intermediul întrebării menționate, instanța de trimitere ar ridica probleme de o natură diferită de cea a prezentei cauze. Ar fi vorba despre o chestiune asupra căreia instanța de trimitere nu trebuie să statueze și care ar fi, prin urmare, lipsită de relevanță în vederea soluționării litigiului principal.

92 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, procedura instituită la articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiilor asupra cărora urmează să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea *Fish Legal și Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, punctul 29).

93 Întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea nu poate refuza să statueze asupra unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanță națională decât dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea în special Hotărârea *Fish Legal și Shirley*, EU:C:2013:853, punctul 30).

94 În speță, întrebata de Curte în cadrul unei cereri de lămuriri, în temeiul articolului 101 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, instanța de trimitere a indicat motivele pentru care i-ar putea fi util un răspuns la această întrebare, în ipoteza în care Curtea ar constata o încălcare a articolului 56 TFUE. Prin urmare, nu rezultă în mod vădit că interpretarea dreptului Uniunii solicitată nu are niciun raport cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal.

95 În consecință, a treia întrebare preliminară trebuie declarată admisibilă.

– Cu privire la fond

96 În ceea ce privește obligația de înregistrare a unui serviciu precum cel în discuție în litigiul principal în statul membru pe teritoriul căruia este furnizat, trebuie arătat că din articolul 3 alineatele (2) și (3) din Directiva privind autorizarea rezultă că prestatorul de servicii de comunicații electronice poate fi obligat, înainte de a-și începe activitatea, să prezinte autorităților naționale de reglementare o notificare ce trebuie să conțină informații minime necesare care să permită acestor autorități să păstreze un registru.

97 Din articolul 3 alineatele (2) și (3) din Directiva privind autorizarea reiese de asemenea că aceste informații trebuie să se limiteze la strictul necesar pentru a identifica furnizorul, precum numărul de înregistrare al societății, persoana de contact a furnizorului, adresa furnizorului, o scurtă descriere a

rețelei sau a serviciului, precum și data prevăzută pentru începerea activității. Această dispoziție precizează de asemenea că furnizarea serviciului de comunicații electronice nu poate fi condiționată de obținerea de către întreprinderea menționată a unei decizii exprese sau a oricărui act administrativ. În plus, după notificare, o întreprindere își poate începe activitatea.

- 98 În această privință, trebuie arătat că, astfel cum a apreciat Curtea la punctul 70 din prezenta hotărâre, împrejurarea că directiva-cadru și directivele particulare care compun NCR, printre care Directiva privind autorizarea, nu realizează o armonizare completă a legislațiilor naționale în sectorul rețelilor și serviciilor de comunicații electronice nu se opune ca, în ceea ce privește anumite aspecte speciale ale NCR, legiuitorul Uniunii să poată încadra marja de manevră a statelor membre în limite stricte.
- 99 Tocmai aceasta este situația articolului 3 din Directiva privind autorizarea, care conține un cadru juridic referitor la condițiile pe care autoritățile de reglementare ale unui stat membru le pot impune pentru a permite întreprinderilor stabilite în alte state membre să furnizeze, pe teritoriul acestui stat, servicii de comunicații electronice.
- 100 Trebuie, așadar, să se constate că obligația impusă întreprinderilor care furnizează servicii de comunicații electronice de a înregistra aceste servicii la autoritățile naționale de reglementare ale statului membru pe teritoriul căruia sunt furnizate respectivele servicii este prevăzută în mod expres în Directiva privind autorizarea. În consecință, articolul 56 TFUE nu se opune ca statele membre să impună o astfel de obligație, în măsura în care respectă cerințele definite la articolul 3 din Directiva privind autorizarea.
- 101 În ceea ce privește obligația potrivit căreia o întreprindere care dorește să furnizeze servicii de comunicații electronice într-un alt stat membru decât cel în care este stabilită trebuie să creeze în acest stat o sucursală sau o entitate juridică distinctă, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 56 TFUE impune nu numai eliminarea oricărei discriminări față de prestatorul de servicii pe considerente de cetățenie sau de naționalitate sau în temeiul împrejurării că este stabilit în alt stat membru decât cel în care trebuie efectuată prestația, ci și, în egală măsură, înlăturarea oricărei restricții, chiar dacă aceasta se aplică fără a distinge între prestatorii naționali și cei din alte state membre, atunci când este de natură să interzică, să îngreuneze sau să facă mai puțin atractive activitățile prestatorului stabilit în alt stat membru, unde acesta furnizează în mod legal servicii similare (Hotărârea Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, punctul 44).
- 102 Trebuie să se constate că o dispoziție de drept național potrivit căreia o întreprindere stabilită într-un alt stat membru trebuie să creeze un sediu permanent în statul membru în care intenționează să furnizeze servicii de comunicații electronice încalcă interdicția, prevăzută la articolul 56 TFUE, a oricărei restricții privind libera prestare a serviciilor.
- 103 Desigur, restricții privind această libertate pot fi, în general, admise cu titlu de măsuri derogatorii, pentru motive de ordine publică, de siguranță publică și de sănătate publică, prevăzute expres la articolul 52 TFUE, aplicabile în materie în temeiul articolului 62 TFUE, sau justificate, conform jurisprudenței Curții, prin motive imperative de interes general (Hotărârea Garkalns, C-470/11, EU:C:2012:505, punctul 35).
- 104 Cu toate acestea, o obligație de stabilire reprezintă însăși negarea liberei prestări a serviciilor și are drept consecință privarea de orice efect util a articolului 56 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Germania, 205/84, EU:C:1986:463, punctul 52, și Hotărârea Comisia/Germania, C-546/07, EU:C:2010:25, punctul 39).
- 105 În orice caz și astfel cum a arătat avocatul general la punctele 89 și 91 din concluzii, posibilitățile de control mai extinse pe care le-ar permite stabilirea unei sucursale sau a unei entități juridice distincte nu sunt justificate în cauza principală.

106 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că:

- nu se opune ca statele membre să impună întreprinderilor care furnizează pe teritoriul lor servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal obligația de a înregistra aceste servicii, în măsura în care respectă cerințele definite la articolul 3 din Directiva privind autorizarea, și
- se opune, în schimb, ca întreprinderile care doresc să furnizeze servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal într-un alt stat membru decât cel pe teritoriul căruia sunt stabilite să fie obligate să creeze în acest stat o sucursală sau o entitate juridică distinctă de cea situată în statul membru de emisie.

Cu privire la cheltuielile de judecată

107 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

1) Articolul 2 litera (c) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009, trebuie interpretat în sensul că un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune intră în sfera noțiunii „serviciu de comunicații electronice” în sensul dispoziției menționate.

Faptul că acest serviciu include un sistem de acces condiționat în sensul articolului 2 literele (ea) și (f) din Directiva 2002/21, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140, nu are efecte în această privință.

Operatorul care furnizează un serviciu precum cel în cauză în litigiul principal trebuie considerat, din perspectiva Directivei 2002/21, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140, furnizor de servicii de comunicații electronice.

2) În împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, un serviciu care constă în furnizarea cu titlu oneros a unui acces condiționat la un pachet de programe transmis prin satelit care conține servicii de programe de radio și de televiziune constituie o prestare de servicii în sensul articolului 56 TFUE.

3) Procedurile de supraveghere referitoare la servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal sunt de competența autorităților statului membru în care locuiesc destinatarii respectivelor servicii.

4) Articolul 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că:

- nu se opune ca statele membre să impună întreprinderilor care furnizează pe teritoriul lor servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal obligația de a înregistra aceste servicii, în măsura în care respectă cerințele definite la

articolul 3 din Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) și

- **se opune, în schimb, ca întreprinderile care doresc să furnizeze servicii de comunicații electronice precum cel în discuție în litigiul principal într-un alt stat membru decât cel pe teritoriul căruia sunt stabilite să fie obligate să creeze în acest stat o sucursală sau o entitate juridică distinctă de cea situată în statul membru de emisie.**

Semnături